

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-10

SBN 2023-03-28

Diarienummer SBF-2023-00390

Handläggare

Per Wingqvist

Telefon: 031-368 24 05

E-post:

per.wingqvist@stadsbyggnad.goteborg.se

Svar på remiss från Öckerö kommun avseende fördjupad översiktsplan för Björkö

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till Öckerö kommun som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Öckerö kommun har tagit fram ett förslag till en fördjupad översiktsplan för Björkö som nu är i granskningsskede. Göteborgs stad har fått handlingen på remiss och stadsledningskontoret har skickat remissen till stadsbyggnadsnämnden för yttrande. Sammantaget möjliggör ÖP-fördjupningen för Björkö 300–400 bostäder med en genomsnittlig utbyggnadstakt på 26 bostäder/år.

Den viktigaste mellankommunala frågan berör trafiken på väg 155 Hjuviksvägen som Björkö är beroende av för sina transporter och som är hårt belastad.

Göteborgs Stad, Öckerö kommun, Trafikverket och Västra Götalandsregionen har tecknat en överenskommelse om en gemensam färdplan för förbättrade hållbara förbindelser Öckerö-Göteborg bortom 2040 (Kommunfullmäktige 22-06-09 DNR KF 22/0424).

Stadsbyggnadsförvaltningen delar Öckerös uppfattning att det krävs ett bättre kollektivtrafikutbud för att en utbyggnad enligt den fördjupade översiktsplanen för Björkö inte ska resultera i ökad belastning på Hjuviksvägen. Västra Götalandsregionen genom Västtrafik spelar en avgörande roll för att lösa trängselproblematiken.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att den fördjupade översiktsplanen för Björkö, Öckerö kommun före antagande måste föregås av en konstruktiv dialog och samverkan kring det gemensamma intresset att åstadkomma en hållbar trafikutveckling på väg 155 Hjuviksvägen. Denna samverkan måste också fortsätta efter antagandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Öckerö kommuns beslut om en fördjupad översiktsplanen för Björkö ger inga direkta ekonomiska konsekvenser för Göteborgs stad.

I mars 2021 beslutades det inom Västsvenska paketet att tilldela finansiering om cirka 45 miljoner kronor för ett antal åtgärder som bör kunna genomföras under första halvan av 2020-talet. Åtgärderna omfattar pendelparkeringar för bil och cykel men även

informationsinsats till invånare avseende förutsättningarna för hållbart resande längs väg 155 Hjuviksvägen och längs väg 155 i Öckerö kommun.

Bedömning ur ekologisk dimension

Om den fördjupade översiktsplanen för Björkö genomförs utan att kompletteras med mobilitetsåtgärder som kan hejda en ökning av trafikmängderna på väg 155 Hjuviksvägen finns risk att trafikträngsel och utsläpp från trafik ökar. Det får i så fall negativa konsekvenser för de som bor i Hjuvik, Hästevik och Hällsvik med sämre framkomlighet och sämre luft.

Vägrafiken är den näst största källan till utsläpp av växthusgaser i Göteborg efter raffinaderierna. Trafiken är också den dominerande bullerkällan i Göteborg. För att minska koldioxidutsläppen i den omfattning som krävs för att uppnå 1,5-gradersmålet räcker det inte med en övergång till elektrifierade och fossilfria transporter. Snabb elektrifiering och ökad användning av biobränslen är viktiga delar, men det kommer inte att minska utsläppen så mycket som krävs för att nå klimatmålen på kort tid. Trafikarbetet måste både effektiviseras och minskas. Att öka andelen resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik är avgörande (Göteborgs översiktsplan).

Bedömning ur social dimension

Väg 155 löper som en barriär genom Hästevik och Hjuvik och ger upphov till en otrygg och osäker trafikmiljö, särskilt för barn och unga. Även om den planerade bebyggelsen på Björkö har liten påverkan på antalet trafikrörelser på väg 155 är det ändå en ökning som förstärker en redan ohållbar situation. Bilinnehavet är högt i området vilket bidrar till den otrygga trafiksituationen. Många vårdnadshavare skjutsar sina barn och ungdomar till skola och aktiviteter, vilket ytterligare förstärker en osäker trafikmiljö. Att själv kunna ta sig till och från aktiviteter med cykel, moped, kollektivtrafik och så vidare är en viktig del i barn och ungas utveckling. Utifrån detta perspektiv är det viktigt att biltrafiken i området minskar.

Bilagor

1. Planhandling Fördjupad översiktsplanen för Björkö, Öckerö kommun.

Ärendet

Öckerö kommun har tagit fram ett förslag till en fördjupad översiktsplan för Björkö som nu är i granskningsskede. Göteborgs stad har fått handlingen på remiss och stadsledningskontoret har skickat remissen till stadsbyggnadsnämnden för yttrande direkt till Öckerö kommun.

Öckerö kommun önskar svar på remissen av den fördjupade översiktsplanen för Björkö senast den 24 mars. Stadsbyggnadsförvaltningen har i dialog med Öckerö kommun begärt och fått förlängd svarstid till den 28 mars för att kunna bereda ärendet. Därför föreslås stadsbyggnadsnämnden besluta om omedelbar justering.

Beskrivning av ärendet

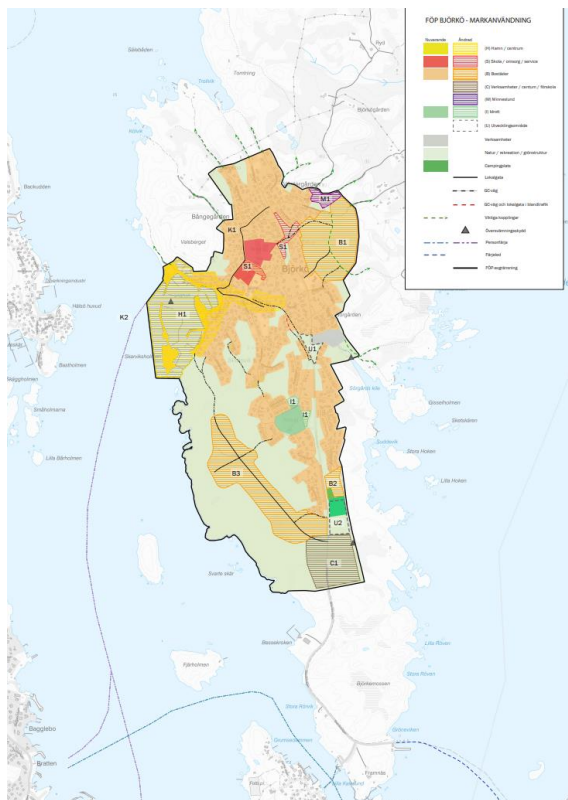

Karta över Björkö och västra Hisingen. Lila linje visar kommungränsen mellan Göteborg och Öckerö kommun. Den röda ovalen visar ungefärlig geografisk avgränsning för fördjupad översiktsplan för Björkö.
Källa: [Min Karta \(lantmateriet.se\)](http://MinKarta.lantmateriet.se)

Innehåll i FÖP Björkö

Syftet med en fördjupad översiktsplan för Björkö är att den på ett övergripande sätt ska redovisa möjligheter och utmaningar för en utveckling av Björkö tätortsområde med omnejd. Den ska också ge rekommendationer, mål och riktlinjer för den framtida

utvecklingen på ett tydligare sätt än vad som är fallet i den kommunövergripande översiktsplanen *Utblick Öckerö*.

[Markanvändningskarta FÖP Björkö \(ockero.se\)](https://ockero.se/Markanv%C3%A4ndningskarta_F%C3%B6p_Bj%C3%B6rk%C3%B6)

Planen innehåller generella rekommendationer för ny bebyggelse, kulturmiljö, näringsliv, service och omsorg, trafik och kommunikationer, natur och rekreation, dagvattenhantering samt räddningstjänst. För utpekade utvecklings- och utredningsområden finns områdesvisa rekommendationer för exempelvis bebyggelsestruktur, landskapsanpassning, trafik- och gatustruktur, kopplingar och stråk, grönstruktur, etappindelning.

Förslaget till fördjupad översiktsplan var föremål för samråd under perioden 1 december 2016 – 24 februari 2017. De största förändringarna i planförslaget efter samrådet är att planområdet reducerats och att markanvändningskartan kompletterats med gång- och cykelvägar. En rad utredningar har tagits fram efter samrådet vilka gett stöd i formulering av rekommendationer och riktlinjer; skyfallskartering, VA-utredning, dagvattenutredning, trafikutredning, landskapsanalys, kompletterande naturvärdesinventering och första steget i en arkeologisk förundersökning.

Sammantaget möjliggör översiktsplanefördjupningen för Björkö 300–400 bostäder med en genomsnittlig utbyggnadstakt på 26 bostäder/år. Som jämförelse kan nämnas att Öckerö kommuns översiktsplan ger möjlighet till en utbyggnad av totalt cirka 1 600 bostäder.

En kommunomfattande trafikstrategi med tillhörande mobilitetsplan har tagits fram som en följd av den översiktsplan som Öckerö kommun antog 2018. Den trafikutredning som tagits fram som underlag för ÖP-fördjupningen för Björkö presenterar ett antal åtgärdsförslag för att nå ett hållbart resande. En viktig omständighet som belyses är

belastningen med vägtrafik på väg 155 Hjuviksvägen. Utredningen visar att det finns möjligheter för ett utökat kollektivtrafikresande och begränsad ökning av biltrafiken från Björkö under förutsättning att utbyggnaden av bebyggelsen sker i hållplatsnära lägen med god kollektivtrafikförsörjning, samt att lämpliga åtgärder för att påverka resbehov och resmönster genomförs. Den fördjupade översiktsplanen för Björkö har därför helt fokuserat på en bebyggelseutveckling i kollektivnära lägen.

Ett område reserverat för en möjlig framtida bro till fastlandet respektive Öckerö finns kvar på Björkö, men ligger utanför det område som denna fördjupning av översiktsplanen omfattar.

Tidigare ställningstaganden

En fördjupad översiktsplan för Björkö, Öckerö kommun, var på samråd under våren 2017. Dåvarande stadsbyggnadskontoret sammanställde ett yttrande för stadens räkning vilket behandlades av Byggnadsnämnden 2017-04-25 (DNR 0897/16).

Öckerös översiktsplan ”Utblick Öckerö” var på samråd under vintern 2017-2018. Byggnadsnämnden i Göteborg yttrade sig i februari 2018 (DNR 0710/17).

I båda ovan nämnda yttranden har Göteborg ställt sig negativ till att det skulle vara möjligt att bygga bostäder i den omfattning som översiktsplanen anger utan att det leder till sämre framkomlighet på väg 155 Hjuviksvägen. Även i de detaljplaner som Öckerö haft ute på samråd och granskning under senare år har Göteborgs stad yttrat sig negativt med avseende på risken för ökad trängselproblematik på Hjuviksvägen.

Åtgärdsvalsstudie och överenskommelse mellan Göteborg, Öckerö, Trafikverket och VGR

Göteborgs Stad, Öckerö kommun, Trafikverket och Västra Götalandsregionen har tecknat en överenskommelse om en gemensam färdplan för förbättrade hållbara förbindelser Öckerö-Göteborg bortom 2040 (Kommunfullmäktige 22-06-09 DNR KF 22/0424). Överenskommelsen är resultatet av en dialog mellan parterna och ett utredningsarbete inom Åtgärdsvalsstudie väg 155, delen Torslanda-Öckerö, som Trafikverket genomfört på uppdrag av Västra Götalandsregionen. Parterna har enats kring gemensamma utgångspunkter och intentioner avseende fortsatt planering och samverkan. Överenskommelsen gör gällande att parterna är överens om att genom en stegvis utveckling och utbyggnad kunna skapa en långsiktigt hållbar tillgänglighet i stråket längs väg 155 genom Hjuvik/Hästevik. Parterna är också överens om att genomföra en kraftfull satsning på åtgärder för att, inom ramen för befintligt transportsystem möjliggöra en tydlig och bestående omställning till mer hållbara resvanor. Trafikverket är ansvariga för att göra kontinuerliga trafikmätningar längs det aktuella vägstråket. Det kommer ge underlag för Göteborgs stad och Öckerö kommun att följa upp trafik- och bebyggelseutvecklingen och att vidta lämpliga åtgärder.

Med anledning av den ansträngda trafiksituationen på väg 155 mellan Gossbydal och Lilla Varholmen är hållningen från stadsbyggnadsförvaltningen restriktiv när det gäller att starta nya detaljplaner för bostäder eller bevilja bostäder genom förhandsbesked eller bygglov utanför detaljplanelagt område. Undantaget är en sedan tidigare påbörjad detaljplan vid Majvik för cirka 30–35 bostäder. I övrigt är allt planarbete avbrutet eller pausat tills vidare i det aktuella snittet.

De nya bostäder som byggs i Hjuvik-Hästevik-Hällsvik tillkommer genom bygglov på byggrätter i befintliga detaljplaner, byggnadsplaner och avstyckningsplaner. Området betraktas som attraktivt vilket innebär att efterfrågan på att avstycka tomter och bygga fler bostäder med all trolighet kommer fortsätta. Även med stadsbyggnadsförvaltningens restriktiva hållning till ny bebyggelse byggs mellan 20 och 30 nya bostäder varje år i Hjuvik-Hästevik-Hällsvik.

Stadens tolkning av överenskommelsen är att det ska råda en restriktivitet för tillkommande bostadsbebyggelse i båda kommunerna om det påverkar det kritiska snittet av väg 155 till dess att resandeutvecklingen med bil går åt rätt håll, och trafiktrycket minskar.

Några andra mellankommunala frågor av betydelse, utöver de som påverkar trafiksituationen på väg 155, har inte identifierats.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen har förståelse för att Öckerö kommun har behov av fler bostäder och en större variation av bostadstyper för att fungera och växa hållbart. Fördjupningen anger att av översiktsplanens bostadsproduktion av 40-60 bostäder per år avses i genomsnitt 26 av dessa ske på Björkö.

Samtidigt råder bred samstämmighet i båda kommunerna att den mest kritiska mellankommunala frågan mellan Göteborgs stad och Öckerö kommun är den redan höga trafikbelastningen på väg 155 mellan Lilla Varholmen och rondellen vid Gossbydal. Detta gäller särskilt under högtrafik. Översiktsplanens fördjupning för Björkö föreslår en utbyggnad som främst ska ske i kollektivtrafiknära lägen, vilket är positivt. Planbeskrivningen innehåller exempel på hur Björkö kan byggas ut genom att vidta mobilitetsåtgärder som ska göra så att påverkan på väg 155 Hjuviksvägen blir så låg som möjligt.

Den åtgärd som enligt planens trafikutredning skulle ge mest effekt för att åstadkomma så låg trafikpåverkan som möjligt är om det skulle gå en direktbusslinje mellan Björkö's tätort och målpunkter i Göteborg under högtrafik.

Kommunerna i Västra Götalandsregionen har begränsad rådighet över hur Västtrafik prioriterar sin trafikering av busslinjer. Under den senaste 5-årsperioden har Västtrafik minskat utbudet av bussturer från Öckerö och längs Hjuviksvägen vid flera tillfällen.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar Öckerös uppfattning att det krävs ett bättre kollektivtrafikutbud för att en utbyggnad enligt den fördjupade översiktsplanen för Björkö inte ska resultera i ökad belastning på Hjuviksvägen. Västra Götalandsregionen genom Västtrafik spelar en avgörande roll för att lösa trängselproblematiken.

Det pågår samarbete på tjänstemannanivå för att skapa en gemensam överblick över hur respektive kommuns bebyggelseplanering ser ut framgent och hur ny bebyggelse påverkar trafiken. Det saknas dagsaktuell kunskap om hur trafiksituationen ser ut längs Hjuviksvägen. Det är oklart om, och i så fall hur, trafiken påverkats efter pandemin, om det till exempel är fler som arbetar hemifrån eller reser på andra tider än tidigare. Innan Trafikverket genomfört nya trafikmätningar är det svårt att jämföra trafiksituationen längs Hjuviksvägen med andra hårt belastade vägsträckor i Göteborg. Bättre faktaunderlag om trafikmängderna krävs för att sätta in rätt insatser framöver.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att den fördjupade översiktsplanen för Björkö, Öckerö kommun måste föregås av en konstruktiv dialog och samverkan kring det gemensamma intresset att åstadkomma en hållbar trafikutveckling på väg 155 Hjuviksvägen. Denna samverkan måste också fortsätta efter antagandet.

Henrik Kant

Jenny Adler

Stadsbyggnadsdirektör

Avdelningschef Strategi och taktik